

Сумський державний педагогічний університет
імені А.С.Макаренка

НН інститут культури і мистецтв

Кафедра хореографії та спортивних дисциплін

З А Т В Е Р Д Ж У Ю

Директор НН інституту культури і
мистецтв

Олена УСТИМЕНКО-КОСОРІЧ

« 18 » вересня 2025 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Віртуозні рухи в хореографії
(назва навчальної дисципліни)

галузь знань В Культура, мистецтво та гуманітарні науки
(шифр і назва галузі знань)

Спеціальність В6 Перформативні мистецтва
(шифр і назва)

освітня-програма/програми Хореографія
(назва)

Мова навчання українська

Погоджено науково-методичною комісією
НН інституту культури і мистецтв

« 18 » вересня 2025 р.

Голова Олександр РУДЕНКО

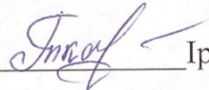
Суми – 2025

Розробники:

1. Ткаченко Ірина Олександрівна – кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри хореографії та спортивних дисциплін.
2. Максименко Анатолій Іванович – старший викладач кафедри хореографії та спортивних дисциплін.

Робоча програма розглянута і схвалена на засіданні кафедри хореографії та спортивних дисциплін.

Протокол № 2 від 15.вересня 2025 р.

Завідувача кафедри
кандидат педагогічних наук, доцент Ірина ТКАЧЕНКО

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 5	Магістр	Вибіркова	
		Рік підготовки:	
		1-й	
		Семестр	
1-й			
Лекції			
Практичні, семінарські			
48 год.			
Лабораторні			
Самостійна робота			
100 год.			
Консультації:			
2 год.			
Загальна кількість годин – 150		Вид контролю:	
	Залік		

1. Мета вивчення навчальної дисципліни

Мета дисципліни – формування у магістрантів високого рівня професійної виконавської майстерності шляхом оволодіння складними та віртуозними рухами різних хореографічних технік; розвиток технічної досконалості, артистизму та здатності інтегрувати віртуозність у створення цілісного сценічного образу.

Завдання дисципліни:

- ознайомити студентів із поняттям «віртуозність» у хореографічному мистецтві, її роллю у сценічній практиці та педагогічному процесі;
- систематизувати знання про технічні засади виконання складних рухів у класичному танці, сучасних техніках (контемпорарі, джаз-танець) та народно-сценічній хореографії;
- формувати навички виконання стрибків, обертів, комбінацій із високим рівнем складності та контролю;
- розвивати фізичні якості (сила, гнучкість, витривалість, координація, швидкість), необхідні для оволодіння віртуозними елементами;
- виробити у студентів здатність поєднувати технічну майстерність із художньо-образним втіленням у танцювальній композиції;
- сприяти розвитку індивідуальної інтерпретації та творчого підходу до виконання віртуозних рухів;
- формувати педагогічні вміння майбутніх хореографів у методичному поясненні та демонстрації складних танцювальних елементів.

1. Передумови для вивчення дисципліни

Пререквізити: передумовою успішного засвоєння змісту вибіркової дисципліни «Віртуозні рухи в хореографії» є опанування студентами освітніх компонентів (дисципліни хореографічного циклу), які були у змісті підготовки на першому (бакалаврському) рівні вищої освіти, а також знання, уміння і навички набуті в процесі власної практичної діяльності.

Постреквізити: дисципліна є вибіркою, саме тому вона додатково створює базу для подальшого успішного засвоєння таких освітніх компонентів магістерської програми, як: «Виконавська майстерність хореографа» (удосконалення професійних навичок сценічного виконання на основі набутого досвіду роботи з віртуозними рухами; «Мистецтво балетмейстера» (використання віртуозних елементів як виразних засобів у композиції та постановці танцю).

2. Результати навчання за дисципліною

Після опанування дисципліни здобувачі вищої освіти будуть здатні: знати і розуміти поняття «віртуозність» у хореографії, її значення у виконавській та педагогічній діяльності; аналізувати технічні особливості віртуозних рухів у класичному, сучасному та народно-сценічному танці; володіти комплексом віртуозних рухів (стрибки, оберти, комбінації) та застосовувати їх у виконавській практиці; демонструвати високий рівень

фізичної підготовленості (гнучкість, сила, координація, витривалість), необхідної для виконання складних елементів; поєднувати технічну досконалість із художньо-образним вирішенням у танцювальній композиції; інтегрувати віртуозні рухи у творчі та педагогічні завдання (створення етюдів, мініатюр, сценічних номерів); розробляти методичні підходи до викладання віртуозних рухів у навчальному процесі; презентувати результати власної виконавської та педагогічної діяльності з використанням віртуозних елементів.

3. Критерії оцінювання результатів навчання

Шкала ЄКТС	Критерії оцінювання навчальних досягнень студента
90 – 100	Студент вільно володіє методикою виконання віртуозних рухів та комбінацій на місці й з просуванням. Виконує технічно бездоганно, з високим рівнем координації та дотриманням музично-ритмічної структури. Досконало володіє визначеною викладачем віртуозною технікою. Уміє складати методично правильні комбінації та аргументовано пояснювати особливості їх виконання..
82 – 89	Студент у повному обсязі володіє методикою виконання вивчених рухів і комбінацій. Виконує їх технічно грамотно, з дотриманням музично-ритмічної структури. Добре опановує визначену викладачем техніку. Складає комбінації, але може допускати незначні неточності у методичному поясненні або виконанні.
74 – 81	Студент володіє основами методики виконання віртуозних рухів і комбінацій. Виконує їх у цілому технічно правильно, але з окремими помилками у координації чи музичному акцентуванні. Володіє визначеною викладачем технікою, проте при складанні комбінацій допускає помилки у методичному поясненні та деталях виконання.
64 – 73	Студент здатний зробити методичну розкладку рухів та комбінацій, але володіє ними на середньому рівні. Виконує віртуозні рухи з помітними технічними похибками. Знає визначену викладачем техніку, проте відтворює її неточно, з помилками у координації та ритмічності.
60 – 63	Студент має базові знання методики виконання віртуозних рухів і комбінацій, однак практичні навички розвинені слабо. Виконання неповне, з низьким рівнем технічної та музичної точності.
35 – 59	Студент емоційно скутий, не володіє більшістю програмного матеріалу, не розуміє суті завдань курсу. Виконання рухів і комбінацій поверхнєве, з численними помилками.
1 -34	Студент проявляє недбале ставлення до навчання, не демонструє належної виконавської форми, не володіє необхідними професійними навичками. Має обмежені технічні здібності та відсутні творчі прояви. Не знає програмного матеріалу дисципліни.

Розподіл балів

Поточний контроль									Разом	Сума
РОЗДІЛ 1		РОЗДІЛ 2			РОЗДІЛ 3			РОЗДІЛ 4		
T1.1.	T1.2.	T2.1	T2.2	T2.3	T3.1	T3.2	T3.3	T4.1		
Поточний контроль									75	100
12	8	7	5	4	6	5	6	22		
Поточний контроль									25	
2	2	3	3	3	3	3	3	3		

№ III	Бали за видами робіт	Кількість балів
1	Тема 1.1. Техніка стрибків та обертів Чистота техніки виконання (grand jeté, entrechat, cabriole, fouetté, piqué, pirouette) – 5 б. Висота, амплітуда стрибків, кількість і точність обертів – 5 б. Баланс, контроль корпусу та завершеність рухів – 4 б.	14 балів
2	Тема 1.2. Балетна пластика у віртуозному виконанні. Узгодженість корпусу, рук і ніг – 3 б. Виразність та музичність виконання – 3 б. Адаптація класичних рухів до сучасного сценічного контексту – 4 б.	10 балів
3	Тема 2.1. Українська хореографія («Гопак») Виконання присядок, стрибків і обертів – 4 б. Стійкість і витривалість – 3 б. Синхронність ансамблевого виконання – 3 б.	10 балів
4	Тема 2.2. Кавказькі та грузинські танці Точність та сила стрибкової й обертальної техніки – 3 б. Робота над балансом та витривалістю – 3 б. Збереження стилістики чоловічої техніки – 2 б.	8 балів
5	Тема 2.3. Європейська традиція Чіткість ритмічного малюнку – 3 б. Координація та робота ніг – 2 б. Виразність та сценічна подача – 2 б.	7 балів
6	Тема 3.1. Контемпорарі Плавність і контроль у падіннях та переходах (floor work) – 3 б. Використання акробатичних елементів – 3 б. Імпровізаційна комбінація (оригінальність, складність) – 3 б.	9 балів
7	Тема 3.2. Джаз-модерн і модерн-танець Техніка виконання стрибків та обертів – 4 б. Робота з динамікою і швидкістю – 2 б. Сценічна виразність – 2 б.	8 балів
8	Тема 3.3. Fusion-практики (синтез стилів) Поєднання класичних, народних та сучасних елементів – 3 б. Технічна якість виконання – 3 б. Оригінальність авторського експерименту – 2 б.	9 балів
9	Тема 4.1. Індивідуальна віртуозна композиція Використання віртуозних елементів з мінімум двох різних напрямків – 8 б.	25 балів

	Технічна складність та якість виконання – 8 б. Артистизм, музичність і сценічна виразність – 5 б. Оригінальність та цілісність композиції – 4 б.	
--	--	--

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для екзамену, заліку, курсового проекту (роботи), практики
90 – 100	A	відмінно
82 - 89	B	добре
74 - 81	C	
64 - 73	D	задовільно
60 - 63	E	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
1 - 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

4. Засоби діагностики результатів навчання

Поточний контроль за виконанням практичних завдань (перевірка технічної точності та музично-ритмічної узгодженості рухів); індивідуальні та групові покази комбінацій (з оцінкою технічності, координації, артистизму); творчі завдання (складання власних варіантів комбінацій та методичне пояснення їх виконання); підсумковий залік у формі практичної демонстрації складних рухів та комбінацій із методичним коментарем.

Методи навчання: пояснювально-ілюстративний метод – словесні пояснення викладача з демонстрацією правильного виконання рухів; репродуктивний метод – повторення та відпрацювання техніки рухів за зразком; практичний метод – систематичне виконання вправ, комбінацій, етюдів із підвищенням рівня складності; метод індивідуальних завдань – складання студентами власних комбінацій віртуозних рухів із подальшим методичним коментарем; проблемно-пошуковий метод – самостійне знаходження шляхів технічного та художнього вирішення поставлених хореографічних завдань; творчо-інтерактивні методи – робота у парах та групах, імпровізаційні завдання, елементи педагогічного тренінгу.

5. Програма навчальної дисципліни

Розділ 1. Віртуозність у класичному танці.

Розділ 2. Віртуозність у народно-сценічному танці.

Розділ 3. Віртуозність у сучасному танці.

Розділ 4. Творчий практикум.

7.1. Інформаційний зміст навчальної дисципліни

Розділ 1. Віртуозність у класичному танці.

Тема 1.1. Техніка стрибків та обертів у класичному танці (Grand jeté, entrechat, cabriole – розбір техніки та методика виконання. Fouetté, piqué, grand pirouette – розвиток стабільності та швидкості).

Тема 1.2. Балетна пластика у віртуозному виконанні (Адаптація рухів класики до сучасних постановок. Використання класичних віртуозних рухів у сольних варіаціях).

Розділ 2. Віртуозність у народно-сценічному танці.

Тема 2.1. Українська хореографія («Гопак» (стрибки, присядки, оберти). Робота над синхронністю ансамблевого виконання віртуозних елементів.

Тема 2.2. Кавказькі та грузинські танці (Стрибкові та обертальні рухи у чоловічій техніці. Робота над балансом та витривалістю).

Тема 2.3. Європейська традиція (Ірландські step dance як приклад віртуозних ритмічних структур).

Розділ 3. Віртуозність у сучасному танці.

Тема 3.1. Контемпорарі (Віртуозність як поєднання техніки та свободи: робота з падіннями, акробатичними елементами, floor work. Створення імпровізаційних комбінацій на базі складних рухових задач).

Тема 3.2. Джаз-модерн і модерн-танець (Робота над швидкістю і чіткістю. Віртуозність у джазових комбінаціях).

Тема 3.3. Fusion-практики (синтез стилів) (Перенесення класичних і народних віртуозних рухів у сучасний контекст. Авторські експерименти студентів).

Розділ 4. Творчий практикум.

Тема 4.1. Індивідуальна віртуозна композиція (Розробка студентами сольної/дуетної варіації з використанням елементів віртуозної техніки).

7.2. Структура та обсяг навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин										
	Денна форма						Заочна форма				
	Усього	у тому числі				Усього	у тому числі				
		Лекції	Практ.	Лабор.	Конс.		Самост. роб.	Лекції	Практ.	Лабор.	Конс.
Розділ 1. Віртуозність у класичному танці											
Тема 1.1. Техніка стрибків та обертів у класичному танці.	16		6			10					
Тема 1.2. Балетна пластика у віртуозному виконанні.	16		6			10					
Розділ 2. Віртуозність у народно-сценічному танці											
Тема 2.1. Українська хореографія	14		4			10					
Тема 2.2. Кавказькі та грузинські танці.	14		4			10					
Тема 2.3. Європейська традиція.	14		4			10					
Розділ 3. Віртуозність у сучасному танці											
Тема 3.1. Контемпорарі.	16		6			10					
Тема 3.2.Джаз-модерн і модерн-танець.	16		6			10					
Тема 3.3. Fusion-практики (синтез стилів).	16		6			10					
Розділ 4. Творчий практикум											
Тема 4.1. Індивідуальна віртуозна композиція.	28		6		2	20					
Усього годин	150		48		2	100					

Теми практичних (семінарських) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	Тема 1.1. Техніка стрибків та обертів у класичному танці.	6	
2	Тема 1.2. Балетна пластика у віртуозному виконанні.	6	
3	Тема 2.1. Українська хореографія	4	
4	Тема 2.2. Кавказькі та грузинські танці.	4	
5	Тема 2.3. Європейська традиція.	4	
6	Тема 3.1. Контемпорарі.	6	
7	Тема 3.2. Джаз-модерн і модерн-танець.	6	
8	Тема 3.3. Fusion-практики (синтез стилів).	6	
9	Тема 4.1. Індивідуальна віртуозна композиція	6	
Разом		48	

Теми до самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	Тема 1.1. Техніка стрибків та обертів у класичному танці.	10	
2	Тема 1.2. Балетна пластика у віртуозному виконанні.	10	
3	Тема 2.1. Українська хореографія	10	
4	Тема 2.2. Кавказькі та грузинські танці.	10	
5	Тема 2.3. Європейська традиція.	10	
6	Тема 3.1. Контемпорарі.	10	
7	Тема 3.2. Джаз-модерн і модерн-танець.	10	
8	Тема 3.3. Fusion-практики (синтез стилів).	10	
9	Тема 4.1. Індивідуальна віртуозна композиція	20	
Разом		100	

8. Рекомендовані джерела інформації

Основні:

1. Ткаченко І. Історія хореографічного мистецтва: навчальний посібник. Суми: ФОП «Цьома С. П.». 2024. 118 с.

2. Ткаченко І. О. Танцювальне мистецтво Китаю: історико-теоретичний екскурс. Сучасна мистецька освіта: теоретико-практичний дискурс. Riga, Latvia: «Baltija Publishing». 2023. 392 с. (С. 269 – 295).

3. Ткаченко І. О. Розвиток вищої хореографічної освіти в Німеччині (друга половина ХХ – початок ХХІ століття): монографія. Суми: ФОП Цьома С. П. 2023. 244 с.

4. Ткаченко І., Єпіфанов І. Тенденції та перспективи розвитку народного хореографічного мистецтва України. *Мистецькі пошуки*. 2021. № 1. № 13. С. 90–95.

5. Ткаченко І. О. Балетмейстерська діяльність Іржи Кіліана: від балетної сцени до кінотанцю. [*Вісник КНУКіМ. Серія: «Мистецтвознавство»*](#). 2021. Випуск 45. С. 218–223.

6. Ткаченко І. Естетична гімнастика в хореографії: історія, теорія, практика. Суми. 2018. 104 с.

7. Ткаченко І. О. Оздоровче значення партерної гімнастики для студентів-хореографів. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*. 2019. № 7 (91). С. 294 – 304.

8. Ткаченко І. О. Технічна та методична зіставна екзерсису народно-сценічного танцю в процесі фахової підготовки. *Проблеми підготовки сучасного вчителя*. 2020. № 1 (3). Ч. 2. С. 127 – 134.

9. Ткаченко І. Розвиток фізичних якостей майбутніх фахівців хореографії засобами партерного тренажу. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*. 2021. №. 6 (110). С. 363–373.

10. Цветкова Л. Методика викладання класичного танцю. Київ. 2013. 324 с.

11. Tkachenko I. O. The Choreographer as the Creator of Dance Performance. Performing Arts in the Context of European Traditions: Historical Development, Cultural Aspects and Modern Trends: Scientific monograph. Riga, Latvia : «Baltija Publishing». 2025. P. 168 – 186. URL: <http://baltijapublishing.lv/omp/index.php/bp/catalog/view/587/15803/33342-1>

**Інструменти, обладнання та програмне забезпечення,
використання яких передбачає навчальна дисципліна (за потребою)**

Обладнання для практичних занять з курсу: «Віртуозні рухи в хореографії»: танцювальна зала, обладнана дзеркальною стінкою, станком, магнітофон, фортепіано, баян. Дзеркала використовуються для спостереження та корегування правильного виконання рухів студентами. Станок використовується для відпрацювання окремих вправ та слугує основною опорою для танцівників при оволодінні методикою вивчення віртуозних рухів. Магнітофон Mystery Electronics BM-6214UB ефективно використовується в освітньому процесі для музичного оформлення занять. Фортепіано, баян використовуються з метою музичного супроводу занять.

В умовах дистанційного формату навчання, використовується платформа Moodle, електронна пошта, а також допоміжні програми (Viber, Zoom, WeChat).